

- összeállítsák a lehetséges cselekvések listáját,
- tárgyalják meg e lehetőségeket, s válasszanak együtt megfelelőt,
- írjanak egy megállapodást a cselekvési tervről,
- egy idő elteltével térjenek vissza a problémára, s értékeljék a megtett lépések hatását,
- ha szükséges, kezdjék előlről a folyamatot, alkossanak újabb cselekvési tervet.

A közvetítőnek nem feladata:

- eldönteni, hogy kinek van igaza,
- megmondani ki a hibás vagy a büntetendő,
- megfogalmazni, minek kellett volna történnie a múltban.

A közvetítési folyamat minden előítélet és elképzelt végeredmény nélkül kezdődik. A fő cél csak az lehet, hogy békét és bizalmat teremtsen a felek között, s találjunk valamiféle utat, amely remélhetőleg enyhít a konfliktuson. A közvetítő feladata tehát először is az, hogy barátságos hangulatot teremtsen, megmagyarázza mi várható a megbeszéléstől, s mi nem.

Megegyezésre kell jutnia a felekkel a tárgyalási szabályokban: „A tárgyalásunk akkor lehet sikeres, ha

- meghallgatjuk egymást, anélkül, hogy egymás szavába vágnánk,
- megpróbáljuk a vádakát kiiktatni,
- nem kiabálunk, nem használunk sértő szavakat,
- az elhangzottakat bizalmasan kezeljük.”

Ez utóbbi természetesen nem vállalható akkor, ha az elhangzottakból olyan büntetendő cselekmény derül ki, amiről a hatóságok nem tudnak (Pl.: gyerekek szexuális kihasználása, rendszeres verés). A közvetítőnek ekkor

azonnal közölnie kell a felekkel, hogy ez olyasmi, amiről a hatóságoknak tudni kell, s ha ez tovább folytatódik, kötelessége az illetékeseket erről tájékoztatni.

A megegyezés után a közvetítő lépésről-lépésre vezeti a konfliktus-megoldási folyamatot. Ennek során:

- megköszön minden segítő, pozitív hozzájárulást, s méltányolja ha a felek türelmesen meghallgatják egymást,
- ha szükséges, átfogalmaz egy-egy mondatot („Ő egy hazug” = „Ha jól értem, az az Ön problémája, hogy nem tud neki hinni”)
- kérdez, ha valami nem világos, ha valami tényt kihagytak,
- összegzést végez minden lépés után („Tehát megegyeztünk abban, hogy a probléma lényege...” „Megállapítottuk, hogy X érdeke...”
- feljegyez minden javaslatot, mely a lehetőségekre irányul. Ha mindkét fél tett már javaslatot, ő is felírhat még egy-két megoldást, de nem érvel ezek mellett,
- segít a megállapodás megfogalmazásában, megjegyzi, ha egyoldalúnak tűnik, vagy ha úgy ítéli meg, hogy nehéz lesz betartani,
- megállapodik a felekkel egy új időpontban, amikor újra találkoznak, s a közös terv által befolyásolt helyzetet újra értékeli.

Persze nem minden megegyezés fogadható el. Például nem végződhet úgy egy megbeszélés, hogy a férj megígéri: mostantól csak hetenként kétszer veri meg a feleségét. Általában csak olyan megállapodás fogadható el, mely mindenféle erőszak kiküszöbölésére irányul, az erőszak csökkentése nem perspektíva.

GYERMEKSZÍNJÁTSZÁS

Gondolatok

a II. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozóról

Töretlen hittel és optimizmussal hirdettük meg tavaly novemberben a II. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozót. Bizakodtunk, az elmúlt év tömeges megmozdulása elég indok lesz ahhoz, hogy a gyermekszínházi mozgalom támogatást kapjon.

A 70-es 80-as években a gyerekszínházi élet élvezte mind az állami mind a gyerekszervezetek támogatását. Az akkori Népművelési Intézetben volt felelőse ennek a felmérhetetlen pedagógiai jelentőséggel bíró mozgalomnak: Debreczeni Tibor és Gabnai Katalin. Erőfeszítésük révén, valamint a hivatalos állami támogatással kialakult a hosszú évekig jól működő forma: egyik évben felmenő rendszerrel helyi, -megyei, -területi, -országos bemutatókra került sor, a másik évben — talán a páratlanban — pedig megyei, — területi találkozók voltak és az országos találkozó helyett 5-6 napos országos jellegű módszertani találkozó sok-sok szakmai továbbképzéssel, műhelybemutatóval, többször kiváló nemzetközi szaktekintélyek által vezetett izgalmas foglalkozásokkal. Az országos találkozónak és a módszertani konferenciáknak Pécs városa szeretettel és odaadással adott otthont. Azt gondolom Pécs nemcsak az én számomra jelentette a „csúcsot”. Sokan emlékszünk még Mezei Éva feledhetetlen bemutató foglalkozásaira, vagy Mérei Ferenc mélyszéges

szeretettől átítatott szavaira, bölcs gondolataira egy-egy gyerekprodukción kapcsán.

Aztán valaki kitalálta, hogy nem lesz találkozó, illetve lesz, de nem Pécsen és így tovább. Helyet kerestünk Pesten, vidéken, közben kezdett szépen elhalni a dolog. Volt azonban néhány lelkes megszállott, akinek fontos volt az „ügy”. Utoljára Kaposi László szervezte meg Gödöllőn az országos találkozót.

A Népművelési Intézetet átalakították. Többször átszervezték és már nem volt senki, akinek hivatalból is fontos lett volna a gyerekszínházi ügy.

A Magyar Drámapedagógiai Társaság, mint társadalmi szervezet ezt a helyzetet mérlegelve döntött úgy, hogy 1991-ben felvállalja a gyerekszínházi ügyét. Ennek kapcsán került sor 1992-ben az I. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó meghirdetésére, melynek létrejötté igen sok ember áldozatos munkájának eredménye. Az az év is nehéz volt, hiszen alig csurragt a pályázati úton szerzett támogatás. Így adódott, hogy az eredetileg területi döntőt vállaló Tiszassas és Lakitelek egyben az országos döntő helyszíne is lett. A nagyszámú, határokon túlról érkezett magyar gyerekszereplése pedig igazi ragyogást adott a találkozóknak.

Paks városa 1993-ban nagylelkűen felajánlotta, hogy a II. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Talál-

kozó országos döntőjének otthont ad. Tette ezt úgy, hogy ehhez csak a Művelődési Minisztérium által létrehozott Művészeti és Szabadművelődési Alapítványtól várható pályázat útján támogatást.

A Magyar Drámapedagógiai Társaság gyermekszíni-játszásért felelős alelnökeként levélben kerestem meg a megyékben felelős népművelőket, szervezzék, rendezzék meg a megyei találkozót saját erőből, központi támogatás nélkül. Így került sor márciusban, áprilisban, májusban 18 megyei találkozó lebonyolítására, ahol 356 csoport 7650 gyerekszereplővel vett részt.

Kiváló népművelő-szakemberek szervezték és rendezték meg ezeket: Pest megyében Nagy András László, Komárom megyében Tóth Zsóka, Heves megyében Smekszér Károlyné, Budapesten Németh Katalin, Jász-Nagykun-Szolnok megyében Darabánt Anna és Nagyné Faragó Mária, Bács-Kiskun megyében Imre Károly és Monzák Péter, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében Érsekcsanádi István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Sivadó Sándor, Márton István, Somogy megyében Darabos Zsuzsa és Cs. Bíró János, Hajdú-Bihar megyében Boros Béláné, Békés megyében Fabulya Lászlóné, Csongrád megyében Bogdán Lajos, Fejér megyében Bóka Mária, Tolna megyében Pék Jánosné, Baranya megyében Petkó Jenő, Zala megyében Bösze Katalin, Vas megyében Császár Erika, Győr-Sopron megyében Németh András, Veszprém megyében Németh József.

Reménykedtünk abban, hogy a Társadalmi Szervezetek támogatására az Országgyűléshez — február eleji határidőre — benyújtott pályázatunkról a (társadalmi Szervezetek támogatására) március-áprilisban döntenek és akkor a Társaság anyagilag is támogatni tudja a területi találkozót.

A Művészeti és Szabadművelődési Alapítványnál április 15-i határidővel pályáztunk a találkozó területi versenyeinek támogatásáért.

Ami ezután következett, azt nem szeretném részletezni, hiszen még visszagondolva is lidérces álomnak tűnik. A megyei szervezők kétnaponta telefonáltak lesz-e, hol és mikor területi találkozó. Az előzetes megbeszélések alapján megkerestük azokat, akik vállalták volna a területi találkozó megszervezését. Igen ám, de erre már senkinek nem volt pénze. A Társaság vagyonára gondolva, — mely nagyjából különböző kiadványokra (Drámapedagógiai Magazinra, Reformpedagógiai Olvasókönyvre stb.) biztosított pályázati pénzezből állt, s jobbra hazardírozva, kötelezettséget vállaltunk a területi döntők anyagi fedezetének biztosítására.

Így kerülhetett sor a hat területi döntőre, melynek megszervezéséért és lebonyolításáért külön köszönetet mondunk

- Németh Katalinnak a budapest Marczibányi Téri Művelődési Központ népművelőjének, aki a fővárosi 52 csoport bemutatkozását szervezte.
- Nagy András Lászlónak a Pest megyei Közművelődési Információs Központ munkatársának, aki a Pest, Komárom, Nógrád megye,
- Szekrényes Istvánnak a Kunhegyesi Művelődési Központ igazgatójának, aki Bács-Kiskun, Békés, Csongrád és Szolnok megye,
- Boros Bélánéknak a debreceni Kölcsey Ferenc Művelődési Központ munkatársának, aki Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye,

- Császár Erikának a szombathelyi Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ munkatársának, aki Győr-Sopron-Moson, Zala, Vas és Veszprém megye,
- Darabos Zsuzsannának a kaposvári Megyei Művelődési Központ munkatársának, aki Somogy, Baranya, Fejér és Tolna megye

legkiválóbb gyermekszíni-játszó csoportjait látta vendégül a területi találkozóra.

Ezek a kollégák — szerényen a háttérben maradva — hihetetlen ötletességről és szervezőkészségről tettek tanúságot, mikor szinte a semmiből varázsoltak a résztvevő gyerekek számára színes, érdekes programot, gyönyörű és értékes ajándékokat, emlékeztet, jókedvű együttléteket, gazdag vendéglátást, igazi fesztiválprogramot.

Az Országos Találkozóra Pakson került sor, ahová 22 produkció kapott meghívást. Álljon itt a csoportok neve, vezetőjük és műsorszámuk:

- „TÜRR” Diákszínpad — Pápa, Fazekas M.: Ludas Matyi — vezető: Németh Ervin
- Cholnoky I. Ált. Isk. Öreges csoport — Veszprém, A könyörületos fiú: litván népmese feldolgozás — vezető: Szűcsné Pintér Rozália
- Weöres Sándor Gyerekszínjátszó csoport — Ostffyasszonyfa — zenés irodalmi összeállítás Weöres Sándor verseiből — vezető: dr. Király Istvánné és dr. Mesterházné Jánosa Magda
- Napsugár Színjátszó Csoport — Jászfényszaru — A rátóti csikótojás — népmese feldolgozás — vezető: Kovács Tímea
- Kuncogó Színjátszó Csoport — Kunhegyes, Marek V.: Nem szeretem a majmokat — vezető: Szekrényesné Juhász Mária, Berki László
- Mendegél a mandarin csoport — Kecskemét, Lázár Ervin: Gyerünk dr. Zirr-Zurhoz — vezető: Bartha Gabriella
- Figurás Színjátszók — Fót VIII/b, Pilinszky János: K2 Oratórium — vezető Kiss Tibor
- Figurás Színjátszó — Fót VI/b, Angol gyermekversek — vezető: Majsai László
- Budakeszi Színjátszók két produkcióval: Passió, Csillagok közt fényes csillag — vezető: Lukács László
- Inárcsi színjátszók, Wedekind: A tavasz ébredése — vezető: Kovácsné Lapu Mária
- ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola — Budapest VIII. oszt. O. Wilde: Bunbury c. színjáték — vezető: Eich László
- ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola — Budapest VI. oszt. Mirtuk — életjáték — vezető: Bartha Eszter
- Alföld Színpad — Debrecen, Arany János: Toldi — feldolgozás — vezető: Várhidi Attila
- Dömdödöm csoport — Budapest XII. ker. -i Jókai Mór Ált. Isk. — Balázsoló, pünkösddőlő — vezető: Horváth Gergelyné
- Bárczi Színjátszó Csoport — Kaposvár, Babaház — vezető: dr. Rumszauer Jánosné
- Montágh Imre Ált. Isk. csoportja — Gödöllő, Rege a csodaszarvasról — vezető: Baranyai Gizella
- Kentaur Színpad — Hajdúböszörmény, Foissy: Két szerető szív — vezető: Török Péter
- Rumli Pumpendáré csoport — Látrány, Kipling: Dzsungel könyve — vezető: Zics Boglárka
- Tesz-vesz Sznkör — Hort, Csutoráné Három lánya — vezető: Bódi Jánosné
- Pinokkió Játszókör — Nyíregyháza, Zelk Z.: Az ezerevű lány — vezető: Bodnár Lászlóné

— Csicsegi csoport — Székesfehérvár, Répamése — vezetők: Fehér Andrásné

A paksiak, — élükön a jó ügyeket szívvel támogató, fiatal és agilis polgármesterrel — fantasztikus vendéglátóknak bizonyultak.

D. Szabó Mária a Művelődési Központ igazgatója igazi menedzser háziasszonya volt a rendezvénynek. Mellette Hefner Erika népművelő biztosította a három napos országos találkozó gördülékeny, jókedvű lebonyolítását.

Csak akik már sok éve szerveznek ilyen vagy hasonló jellegű találkozót, azok tudják igazán, hogy ha minden simán megy, program, szállás, étkezés, kulturális program, szakmai beszélgetés, oklevél, ajándék, autóbusz stb. rendben van, az micsoda szervezett, összehangolt team-munkát feltételez!

Paks felkarolta a magyar gyermekszínházt! Van, ahol felismerik, hogy a gyermekkorban elsajátított és napi gyakorlattá vált kreativitás kihat az élet minden területére, hogy ezek a gyerekek felnőttként mennyivel könnyebben oldják majd meg a felmerülő problémákat, mennyivel jobban és rugalmasabban tudnak majd alkalmazkodni, akár váltani is. Szimbólikusnak érzem, hogy ez a megújult város vállalta fel a gyermekszínház ügyét.

Néhány megjegyzés az előadásokhoz:

— Sikeresek, élvezetesek voltak, azok a produkciók, amelyeknél felfedezhető volt a csoport folyamatos műhelymunkája. A gyerekek ezekben örömmel, jókedvűen lubickoltak, a közönségnek is örömet szereztek. (Ilyen volt többek között a pápai Türr István színpad Ludas Matyi c. produkciója.)

— Feszengett a néző azokat az előadásokat látva, ahol szemmel láthatóan a csoport „betanulta” a színdarabot vagy jelenetet, előgyakorlat hiányában, görcsösen, merően szorongtak a gyerekek a színpadon, örömmel, játéknak nyoma sem volt.

— Bátoratlanok a pedagógusok az anyagkezelésben. Túlságosan tisztelik a kötött anyagot, nem mernek húzni a megírt szövegből, holott erre az esetek zömében szükség volna. Biztatnánk őket, hogy bátrabban dramatizáljanak magával a csoporttal, hiszen nagyon kevés a gyerekeknek játszható kész darab. A gyerekek életkorának megfelelően keressenek irodalmi anyagot, amit közösen feldolgozhatnak.

Sajnos több helyen találkoztunk a „Mi van a varázsdobozban?” c. színdarabgyűjtemény „gyöngyszemeivel” melyek irodalmi értéke enyhén szólva kétes.

— Kevés volt a vers, a verses összeállítás, kár lenne, ha ez a műfaj kiszorulna a gyerekszínházból. (Jó példa volt erre az ostffyasszonyfai csoport — Weöres Sándor összeállítás.)

— Életjátékot alig láttunk, holott ez a konfliktusok feltárásának, kezelésének egyik leghatékonyabb módja — főleg a 11-13 éveseknél. Öszinteségre, hitelességre nevel, ha tisztességesen kezeljük. (Az Elte Radnóti M. gyakorlóiskola hatodikosainak életjátéka emlékezetesen szép volt a budapesti bemutaton.)

— Begyűrűzött viszont a „tátika” műfaj, ami egy hamis, hazug világot közvetít, amikor tündéri szép, tiszta arcú gyerekek, slágerek szövegét tátogva a színpadon, divatos popsztárok öltözetében mozdulataikat próbálják idélni utánozni, miközben az eredeti dal harsog a fülünkbe. Nem kerülhetjük meg a pedagógusok felelősségét!

— Kevés volt a népi játék, a mondóka a folklór, holott a 6-8 éves gyerekek színjátéka épülhetne a népi játékokra, dalokra, táncokra. Az életkornak megfelelő műsorválasztás szintén a pedagógusok felelőssége. (Tündéri népijátékot láttunk a budapesti XII. kerületi gyerekektől.)

Kétségeim vannak affelől, hogy szabad-e a gyermekszínházt az eddigi formájában mérni?

Mínősítjük a csoportot, a produkciót, ezen keresztül pedig a szereplő gyerekeket, holott az, hogy jó vagy kevésbé jó egy előadás, az kizárólag a vezetőtől függ! Az idei év legjobb 22 produkciója közül pl. két csoport tagjai kisegítő iskolások voltak és kiváló előadást láthattunk tőlük, (a kaposvári Bárczi Gusztáv Általános Iskola, vezetőjük, dr. Rumszauer Jánosné és a Gödöllői Kisegítő Általános Iskola csoportja, vezetőjük: Baranyai Gizella). Eközben nagynevű iskolák ún. elit tanulói halovány és felejthető produkciókat hoztak létre.

Szeretném, ha a közgyűlés döntene arról, hogy

— legyen-e a megyei találkozók után területi döntő?

— ha igen, a lemaradók milyen vissza jelzést kapjanak?

— ha nincs felmenő rendszer, hogy válik el az érték a felejtendőtől, az ocsu a búzától?

Közös a felelősségünk: mivel teszünk a legjobbat gyerekeinknek!

Szakall Judit

KI VISZI ÁT A KULTÚRÁT?

Hát igen: csőd van, válság van, recesszió van... Kilábolunk-e belőle, s mikor — ennek megítélésében egyre többen, egyre passzimistább következtetésre jutunk. „Mondj valami jót!” — mondja barátom a telefonba, miután alaposan kibeszéltük magunkat Boszniáról, Solingenről, a tomszki atomerőműről és az ukrán atomerőműről. És akkor elmeséltem neki, hogy a hét végén Kunhegyesen voltam, a Weöres Sándor Gyermekszínház Fesztivál területi döntőjén, amelyen négy megye legjobb gyerekcsoportjai vettek részt.

Már az is csodaszamba megy, ha egy ilyen rendezvény összejön. Ki ne tudná: a kultúra — még a hivatásos is — jóformán csak kalapozásból él, egyre laposabb az adakozók erszénye, egyre csappan az akadozó kedv is. S hát ezek „csak” amatőrök! S „csak” gyerekek! Már a megyei

döntőket is csak nyögve sikerült összehozni. Rendezők-résztvevők utolsó pillanatig nem tudták: lesz-e terem? Szállás? Étkezés? Összejön-e milderre a pénz? A csoportok utolsó pillanatig bizonytalanságban voltak: csak maguk örömeire dolgoztak-e (az se kevés!), vagy számítsanak nagyobb megmérettetésre! Egy héttel korábban (!) a megyei döntőn vette híret Kunhegyes ifjú (1988 óta) városa, hogy nincs gazdája a területi vetélkedőnek. Magára vállalta — s egyetlen hét alatt összehozta. Nem is akárhogy! Ennek az eseménynek rég nem érzett, igazi fesztiválhangulata volt! Körültekintő szervezés, figyelmes lebonyolítás, egyszerű s mégis ünnepélyes formai keretek — már magában „ez se semmi”, ahogy ma pestiesen mondják. Én azonban inkább arról szeretnék szólni, ami emögött van. Hogy van egy város, amelynek polgármes-